

Filmmannen från Värmland

Berättelse

Victor Sjöström föddes år 1879 i Värmland. När han var liten flyttade familjen till New York, eftersom hans far hade en affär där. Hans mamma dog tidigt, och senare reste Victor tillbaka till Sverige. Som ung bestämde han sig för att bli skådespelare.

Först arbetade han på teater och reste runt i landet. När filmen var ny, år 1912, började han arbeta med film. Samma år regisserade han sin första film. Snart blev han en av de viktigaste personerna inom den svenska stumfilmen.

Sjöström var känd för hur han använde naturen och ljuset i sina filmer. Hans mest kända film heter *Körkarlen* och kom 1921. Många tycker att den är höjdpunkten inom svensk stumfilm, eftersom han använde nya tekniska knep.

År 1923 reste Sjöström till Hollywood, därför att han hade blivit berömd. Där gjorde han flera filmer. Eftersom amerikanerna tyckte att hans namn var svårt, kallades han Victor Seastrom. När ljudfilmen kom trivdes han inte med den nya tekniken. Därför flyttade han tillbaka till Sverige år 1930.

Efter det arbetade han mest som skådespelare. Hans största roll kom när han var nästan 78 år gammal. År 1957 spelade han huvudrollen i Ingmar Bergmans film *Smultronstället*. Han spelade en gammal professor som tänker tillbaka på sitt liv. Rollen blev hyllad i hela världen. Victor Sjöström dog år 1960, men hans filmer lever kvar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
affär	en butik där man säljer saker
teater	en plats där skådespelare spelar pjäser
stumfilm	film utan tal, ofta med musik
regissera	bestämma hur en film ska göras
naturen	träd, berg, vatten och himmel ute
ljus	det som gör att vi kan se
berömd	känd av många människor
trivas	må bra och känna sig nöjd
huvudroll	den största och viktigaste rollen
professor	en person som forskar och undervisar på universitet
hyllad	mycket berömd och uppskattad

Läsförståelsefrågor

1. Vad ville Victor Sjöström bli när han var ung?
 1. lärare
 2. skådespelare
 3. affärsman
2. När började Sjöström arbeta med film?
 1. 1879
 2. 1912
 3. 1957
3. Varför kallades han Victor Seastrom i Hollywood?
 1. eftersom han bytte yrke
 2. eftersom hans riktiga namn var svårt för amerikanerna
 3. eftersom han hade en bror med samma namn
4. Hur gammal var Sjöström ungefär när han spelade i *Smultronstället*?
 1. ungefär 30 år
 2. ungefär 50 år
 3. nästan 78 år
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sjöström använde naturen och ljuset på ett särskilt sätt i sina filmer.
 2. Sjöström trivdes mycket bra med ljudfilmen.
 3. Sjöström hade en syster som också gjorde film.
6. Varför flyttade Sjöström tillbaka till Sverige på 1930-talet? (öppet svar)
7. Vad handlar rollen i *Smultronstället* om? (öppet svar)
8. Varför reste Sjöström till Hollywood, tror du? (inferens)

Facit

1. b
2. b
3. b
4. c
5. 1. ja b) nej c) det står inte i texten
6. Exempel på svar: Han trivdes inte med den nya ljudfilmstekniken, så han flyttade hem igen.
7. Exempel på svar: Han spelade en gammal professor som tänker tillbaka på sitt liv.
8. Exempel på svar: Han hade blivit berömd i Sverige, och därför ville amerikanska filmbolag att han skulle arbeta hos dem.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva orsak och verkan (eftersom, därför att). Tema: en konstnär som vågar byta land och yrke flera gånger i livet.

Diskussionsfrågor

- Sjöström arbetade i två länder. Vad kan vara svårt och vad kan vara bra med att arbeta i ett nytt land?
- Han började med en helt ny sak: film. Vad skulle du vilja prova som är nytt för dig?
- Hans största roll kom när han var gammal. Vad tänker du om det?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en film som du tycker om. Vad heter den och varför gillar du den?

Källor och faktagranskning

- Victor Sjöström – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Victor_Sjöström
- Victor Sjöström – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Sjöström
- Victor D Sjöström – Svenskt Biografiskt Lexikon: <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Artikel/6000>
- Victor Sjöström | Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Victor-Sjostrom>
- Victor Sjöström – Stiftelsen Ingmar Bergman: <https://www.ingmarbergman.se/en/person/victor-sjostrom>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Victor David Sjöström föddes 20 september 1879 i Högerud, Silbodals socken i Värmland, och dog 3 januari 1960 i Stockholm. Han regisserade sin första film 1912 (Trädgårdsmästaren). Körkarlen (1921) räknas som hans mästerverk och höjdpunkten inom svensk stumfilm. Han arbetade i Hollywood cirka 1923–1930 (bland annat Han som får örfilarna 1924, Stormen/The Wind 1928) och återvände sedan till Sverige. 1957 spelade han huvudrollen som Isak Borg i Ingmar Bergmans Smultronstället. Osäkerhet: källor anger ibland Årjäng/Silbodals socken som födelseort; den exakta platsen är Högerud i Silbodals socken.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.